

MŠ

3–4

projektové
dny

1. LEKCE:

Příběh trička

Cíle:

Děti si všimají, jak vznikají a zanikají věci v přírodě (bez odpadu) a věci vyrobené lidmi (se vznikem odpadu).

Děti popíší vlastními slovy průběh výroby trička od sklizně až ke spotřebě.

Děti vnímají, které dopady výroby trička jsou ohleduplné k lidem a k životnímu prostředí a které ne (environmentálně pozitivní a negativní dopady).

Děti si vyberou z nabízených možností environmentálně odpovědné postupy výrobního cyklu a umějí některé popsat vlastními slovy.

Anotace:

Prostřednictvím filmu *Jak krtek ke kalhotkám přišel* a zážitkové aktivity budou děti pátrat po tom, co vše skrývá příběh (výrobní cyklus) bavlněného trička, resp. kalhot. Konkrétně porovnájí dva různé způsoby výroby: výrobu ve velkém (příběh trička), která má mnoho vedlejších dopadů, a výrobu v malém, co nejbližší k přírodě (příběh kalhot), a tedy s mnohem menšími dopady na přírodu a lidi. Děti se naučí rozlišit, které dopady jsou k lidem a životnímu prostředí ohleduplné a které ne. A také, kdo se na výrobě podílí a co vše se během výroby do trička uloží (od surovin až po množství lidské práce). Zamyslí se, jak samy mohou přispět k tomu, aby to, co bylo do trička vloženo, bylo co nejlépe zužitkováno např. tím, že se budou o tričko dobře starat nebo přemýšlet nad jeho odložením.

Struktura lekce:

AKTIVITA	ČAS	POMŮCKY
1. Co vše vím o svém tričku	1. den	PL Šablona trička (A4 pro každé dítě)
2. Příběh trička	2. den	PL Výrobní cyklus malý (pro skupinu nebo dvojice, rozstříhané, případně zalaminované, aby bylo možné je použít opakovaně) PL Výrobní cyklus velký (1× pro třídu, nastříhané) PL Příběh trička (1× pro učitele) Pomůcky pro tvorbu třídního portfolia Pomůcky k Příběhu trička: Obrázky k 1. lekci (dle vlastních možností a potřeby, využijete je i v 1. části lekce) Ukázky materiálů je potřeba zajistit z vlastních zdrojů, mapa světa lze použít pro znázornění dopravy trička
3. Co je jinak aneb příběh kalhot	3. den	Film <i>Jak krtek ke kalhotkám přišel</i> (cca 14 min.) Obrázková kniha – z důvodu sporu o autorská práva je potřeba pracovat s obrázky z knihy Smajlíky a mračouny vyrobí děti samy (lze použít i pro jiné školní aktivity)
4. Pojdme si to sami vyzkoušet	3. den	Vybraná aktivita dle možností pedagoga, která ilustruje náročnost výroby – např. barvení látek, šití jednoduchého výrobku, tisk květin na plátno apod.
5. Co vše jsme se dozvěděli	4. den	PL Skládačka trička Osobní portfolio

Odborné podklady:

- [Kvalita života](#)
- [Odpovědné spotřebitelské chování](#)
- [Planetární limity](#)
- [Ekonomika](#)
- [Cirkulární ekonomika](#)
- [Životní cyklus výrobků](#)

Portfolio:

Třídní: Plakát Výrobní cyklus doplněný o vybrané environmentálně pozitivní a negativní dopady a postupy výrobního cyklu.

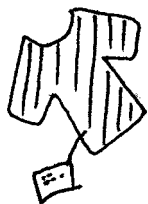
Osobní: Obrázek nejoblíbenějšího trička, skládačka trička.

Před lekcí:

- Promyslete způsob práce s osobním portfoliem a promyslete, kam umístíte **třídní portfolio**.
- Připravte si, jakým způsobem využijete průvodce lekcemi Týnku a Martina (viz úvod).
- Vyzvěte děti, aby si na sebe vzaly své nejoblíbenější tričko.

Popis lekce:

V lekci postupujeme od neznámého ke známému – od příběhu trička k příběhu kalhot, známého z filmu „Jak krtek ke kalhotkám přišel“. Pokud uznáte za vhodné, zvolte postup opačný a nejprve s dětmi projděte část 3. a navažte následně částí 2.

1. Co vše vím o svém tričku

Na začátku lekce představte Týnku a Martina, kteří budou děti provázet i dalšími lekcemi.

Ahoj děti,

jmenuji se Týnka a je mi 10 let. A já jsem Martin a je mi 12. Jsme sourozenci. Naši rodiče jsou vědci. Zajímají se o rostliny, ze kterých mají lidé užitek a říkají jim zemědělské plodiny. Často jezdí do cizích zemí a na některé výpravy nás berou s sebou. Například vloni o prázdninách nás vzali do Ameriky. O tom, co jsme na této výpravě objevili, vám chceme vyprávět.

Pokračujte ve vyprávění o rostlině bavlníku a vyzvěte žáky k prvnímu zamyšlení.

Naši rodiče na této výpravě zkoumali rostliny a jedna z těch, které zkoumali, nás velice zaujala. A to heboučkými chomáčky. Otázky v našich hlavách se začaly rojit. Co to jsou ty chomáčky, k čemu slouží? Jak se rostlina jmenuje a proč ji lidé tady tolik pěstují? Co myslíte vy, děti?

- K čemu je taková rostlina dobrá?
- Zná ji někdo z vás?
- Víte, jak se jmenuje?

Prostřednictvím následujícího vyprávění, seznamte děti s rostlinou (pokud ji neznají) nebo doplňte jejich informace.

Ptali jsme se rodičů a zjistili následující:

Rostlina se jmenuje bavlník a v těch chomáčcích, které vypadají jako vata, se schovávají malá semena. Z vláken, která chomáčky tvoří, se vyrábí bavlna. Asi víte, na co se používá? Ale věděli jste, že je třeba i v papíru, na který se tisknou peníze? Bavlna se používá na výrobu různých věcí: nábytek (pohovka), peníze, oblečení (kalhoty, trička, mikiny)...

- Znáte nějakou další rostlinu, ze které se vyrábí látky/oblečení?

Seznamte děti s dalšími textilními rostlinami, např. lnem.

My jsme si vzpomněli na pohádku o krtečkovi a vypátrali jsme, že se dá oblečení vyrobit i ze lnu. O tom si ale povíme později, nyní je čas si popovídat o tričku, které jste si dnes vzali na sebe.

Text je možné doplnit konkrétní ukázkou nebo obrázkem rostliny, viz [Obrázky k první lekci](#)

Odpovědi zaznamenejte na papír nebo na tabuli. Abyste si druhý den připomněli, co jste dělali, a na konci lekce mohli vyhodnotit, co se děti naučili nového.

V další části budeme s dětmi pátrat po informacích o jejich oblíbeném tričku. Rozdejte každému z dětí **PL Šablona trička** a vyzvěte je prostřednictvím Týnky a Martina, ať si do ní nakreslí své oblíbené tričko (bude součástí osobního portfolia).

V následující části této lekce se Týnka s Martinem budou ptát, co děti o svém tričku vědí.

Dost nám vrtalo hlavou, jak z rostlin může vzniknout něco jako tričko. Rozhodli jsme se to zjistit. A jestli nad tím přemýšlíte i vy, tak se pusťte do pátrání s námi. Budeme pátrat po příběhu trička vyrobeného z bavlny. A to proto, že jsme v Americe na bavlníkové plantáži (i když víme, že existují i trička z jiných materiálů).

Ty, Martine, co vlastně víš o tom tričku, které máš na sobě? A co vy, děti, víte o tom svém? Dneska máte svoje oblíbené tričko, tak byste o něm mohly vědět dost věcí. Zamyslete se a zkuste odpovědět na následující otázky.

1. Jak se u tebe tvé oblíbené tričko ocitlo? (Dostal/a, zdědil/a, koupil/a).
2. Jak dlouho ho máš? Umíš to určit?
3. Víš, že další informace o tričku můžeš najít přímo na něm? Víš kde? Najdi cedulku na svém tričku a nakresli ji. Víš, co cedulka znamená?

Nechte děti **cedulky překreslit** do jejich obrázku trička.

Najděte s dětmi, kde se cedulka na tričku nachází, a pátrejte po tom, co nápisy nebo značky na cedulce znamenají.

Pokud odpovědi neznáte, nevadí, je to také v pořádku. Určitě se je při našem pátrání dozvíte.

2. Příběh trička

V této části lekce budou děti tvořit obrázkový příběh podle čteného textu.

Aktivitu začněte připomenutím si informací z předchozího dne. Využijte k tomu obrázky rostliny a obrázek oblíbeného trička, které si děti předchozí den vytvořily.

Když jsme si připomněli, jak vypadá bavlník, a víme, že je možné z této rostliny vyrobit tričko, pojďme pátrat dál. Jak může z těch malých chomáčků vzniknout něco takového, jako je tričko? Napadá vás, co vše se musí stát, než se z chomáčku bavlníku stane tričko? A nyní je čas si povědět, jak takový příběh trička doopravdy vypadá.

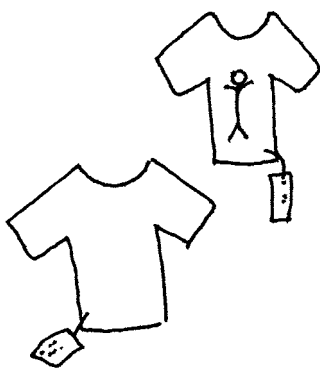
Využijte **rozdělovací aktivitu** s tričkem.

Pro další část lekce děti cíleně rozdělte nebo je nechte utvořit dvojice nebo menší skupiny.

Dětem rozdejte do dvojic nebo do skupin obrázky z **PL Výrobní cyklus malý**.

V následující části lekce čtete dětem **PL Příběh trička** (v případě potřeby zjednodušte nebo přizpůsobte věku dětí), podle kterého děti sestaví příběh trička. Text je navržen tak, že každý odstavec odpovídá jedné fázi výroby, a že z první, max. druhé věty, je zřejmé, který obrázek k textu patří. Podle věku a schopností žáků se rozhodněte, zda necháte děti sestavovat příběh během čtení textu, nebo zda vždy po přečtení odstavce text přerušíte a budete společně hledat obrázek, který text vystihuje.

Po přečtení textu zkontrolujte výsledky aktivity společným převyprávěním příběhu trička. Během převyprávění společně sestavte výrobní cyklus ve větším formátu pro třídní portfolio. Využijte **PL Výrobní cyklus velký**. Cyklus sestavte a nalepte na plakát/balící papír. Cyklus můžete sestavit lineárně či do kruhu viz text **Cirkulární ekonomika**. Při tvorbě třídního portfolia počítejte s tím, že do něj budete doplňovat i informace z dalších částí lekce (porovnání s příběhem kalhot a zaznamenání dopadů výroby).

Pro uvědomění si výrobního cyklu trička **vymyslete s dětmi jednoduché pohybové aktivity**, které vystihují jednotlivé fáze příběhu trička, např.: růst – vstávání ze dřepu, nápodoba zalévání, točení se – kroucení vláken apod.

Při sestavování cyklu do třídního portfolia se s dětmi zamýšlejte, proč někdo sestavil cyklus jinak a nad tím, co ho k tomu vedlo. Zamyslete se s dětmi, co vše tričko do sebe během výroby načerpalo (energii ze slunce, vodu, lidskou práci atd.)

Pátrejte, jaké dopady má výroba na životní prostředí a na lidi. Vyhodnoťte, které dopady jsou k lidem a životnímu prostředí ohleduplné a které ne.

Vaše myšlenky zaznamenejte do třídního portfolia. K zaznamenání dopadů využijte piktogramy, které jsou součástí **PL Výrobní cyklus**.

Nyní, když už znáte příběh trička, zkuste si odpovědět na následující otázky:

- Co vás v příběhu trička překvapilo?
- Dokážete si představit, co vše se do trička během jeho cesty uloží? (Energie, voda, lidská práce apod.)

3. Co je jinak aneb Příběh kalhot

V této části lekce děti převyprávějí příběh kalhot podle filmu a následně budou hledat rozdíly mezi příběhem trička a příběhem kalhot.

Před vlastní aktivitou si s dětmi zopakujte příběh trička pomocí plakátu nebo pohybové aktivity.

Už víme, z čeho a jak se vyrábí tričko, a dnes se podíváme na to, jak se vyrábí kalhoty. Vzpomenete si na film, o kterém jsme se již bavili? Ano, je to film Jak krtek ke kalhotkám přišel. Nyní si ho pustíme a vy, děti, dávejte dobrý pozor. O filmu si budeme povídat a hledat, jak se příběh trička a příběh kalhot liší.

Promítněte dětem film: Jak krtek ke kalhotkám přišel.

Po zhlédnutí filmu s dětmi převyprávějte příběh kalhot.

Určitě jste si, děti, všimly, že je příběh trička a příběh kalhot každý trochu jiný. Pojďme spolu hledat rozdíly. Vzpomeňte si, co jste viděly ve filmu. Postupně si budeme příběh vyprávět a hledat v čem se příběh kalhot a příběh trička liší. Rozdíly budeme společně zaznamenávat na plakát, který jste včera vytvořily.

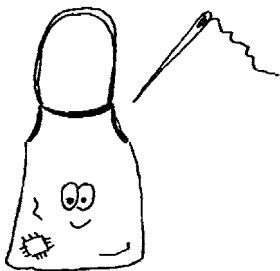
Porovnávejte postupně jednotlivé fáze výroby s příběhem trička a rozdíly zaznamenávejte do třídního portfolia. Pro zaznamenání můžete využít obrázky z knížky Jak krtek ke kalhotkám přišel. Při hledání rozdílů si povídejte o tom, proč tomu tak je a proč dnes používáme jiné postupy (příběh trička) než dříve (příběh kalhot). Zaměřte se na porovnání rozdílného množství dopadů na lidi a životní prostředí.

Po dohledání rozdílů ve výrobním cyklu si odpovězte na následující otázky.

- Mohli bychom dnes vyrábět tričko stejným způsobem jako krtek?
- Můžeme něco z příběhu kalhot použít pro příběh trička?
- Co byste si samy mohly nebo chtěly z příběhu trička nebo příběhu kalhot vyzkoušet?

Zajímavé myšlenky opět zaznamenejte do třídního portfolia nebo na tabuli. Na základě odpovědí na poslední otázku s dětmi naplánujte aktivitu, ve které si mohou vyzkoušet některou z činností při výrobě trička. Tak, aby mohly poznat, jak náročné jednotlivé činnosti mohou být.

4. Pojďme si to sami vyzkoušet

Vybranou aktivitu z předchozí části lekce vyzkoušejte v praxi. Dětem dokreslí náročnost procesů. Zvolte z nabízených **aktivit** nebo vymyslete vlastní tak, aby odpovídala vašim možnostem i možnostem a schopnostem dětí. Cílem je zjistit, že výroba čehokoli stojí nemalé úsilí a že děti mohou samy do výrobku vložit vlastní energii. Což nemusí být jednoduché, ale může jim to přinést radost.

5. Co vše jsme se dozvěděli

Zopakujte si s dětmi pomocí třídního portfolia a pohybové aktivity, co vše jste se dozvěděli o příběhu trička a kalhot. Shrnutí zakončete sestavením skládačky trička do osobního portfolia.

Nyní už, děti, o příběhu trička víme opravdu hodně, dokonce jste si i vyzkoušely něco vyrobit. Zamyslete se nyní s námi a zkuste odpovědět na následující otázky:

- Co nového jste se o tričku dozvěděly?
- Co vás na příběhu trička nejvíce překvapilo?
- Myslíte, že byste chtěly v příběhu trička něco změnit, kdybyste měly neomezenou moc?

Na závěr každému dítěti rozdejte rozstříhaný **PL Skládačka trička**. Poté co děti tričko složí, mohou si ho i vybarvit, případně dokreslit, označit nebo dopsat, co je v lekci zaujalo. Na závěr si ještě můžete zopakovat pohybovou aktivitu vymyšlenou k příběhu trička.

Pokud jste si zaznamenali na začátku lekce **odpovědi** dětí, můžete je nyní **použít ke zpětné vazbě** a porovnat co se děti během lekce dozvěděly nového.

